

М.А. Кіріліна

ст. викладач

РОЛЬ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ В КОНТЕКСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗВО

Сучасні перетворення у розвитку економіки і держави України, глобалізаційні процеси вивели сучасні університети із академічної та фундаментальної сфери підготовки фахівців до простору ринкових відносин та повинні примусити зрозуміти керівництво ЗВО, що настали часи жорсткої конкуренції на ринку освітніх послуг, які мають відповідати стандартам якості, вимогам транскордонної взаємодії та задовольняти потреби сучасного суспільства, держави, промисловості.

Заклади вищої освіти виконують важливу економічну функцію в суспільстві і державі щодо забезпечення населення освітніми послугами, а економічну систему країни – кваліфікованими кадрами. Заклад вищої освіти на ринку освітніх послуг розглядається як товаровиробник, що формує потенційних працівників із вищою освітою для роботодавців на ринку праці. Саме на ринку праці, відбувається своєрідна угода між навчальним закладом, як виробником, і підприємством, як споживачем. В такий спосіб ринок освітніх послуг тісно пов'язується з ринком праці. Як бачимо, попит і пропозиція на ринку освітніх послуг залежать від попиту на майбутніх працівників на ринку праці. Аналізуючи ринок праці України, слід відзначити професійно-кваліфікаційну розбалансованість [1]. Основною причиною подібної ситуації в нашій країні є відсутність системи прогнозування та планування потреб ринку праці у певних фахівцях та підготовки спеціалістів ЗВО. Система регулювання ринку освітніх послуг ґрунтується у формі встановлення кількості ліцензованого обсягу студентів певного рівня за спеціальностями, який не завжди є виправданим. Вже на цьому рівні закладається майбутній дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили при підготовці фахівців у навчальних закладах. Ліцензований обсяг певного рівня за спеціальностями вищої освіти – це визначена ліцензією максимальна кількість осіб, які можуть одночасно здобувати вищу освіту відповідного рівня за відповідною спеціальністю. В Україні ліцензований обсяг розраховується самостійно ЗВО, та затверджується компетентними органами, якщо даний показник не суперечить ліцензійним умовам [4]. Як бачимо, серед умов, на жаль, відсутні вимоги та тенденції ринку праці.

Створені в інших умовах ЗВО не були зорієнтовані на досягнення економічного результату шляхом найкращого задоволення споживчого попиту та досягнення мінімального рівня витрат. Вони були націлені, насамперед, на виконання державних планів. [2]. В умовах державної планової економіки

обсяги підготовки фахівців з вищою освітою визначались згідно із завданнями державного плану соціально-економічного розвитку країни. На сьогодні в Україні відсутній системний підхід до прогнозування потреб економіки та суспільства у кваліфікованих фахівцях з урахуванням змін в структурі національної економіки. Середньостроковий прогноз потреб економіки та суспільства у кваліфікованих фахівцях складається відповідно до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методики формування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці» № 305 від 26 березня 2013 р. [3].

Основна потреба в освіті, як товарі, для випускників ЗВО є гарантія працевлаштування. Аналіз взаємодії ринку праці та ринку освіти в Україні свідчить саме про те, що сучасна освіта не може вважатися якісною з точки 100% гарантії працевлаштування за фахом, а значить і з точки зору якості результатів освіти. Освіта втрачає свою якість, і, як результат, втрачається конкурентоспроможність освіти взагалі. Саме з цього приводу і постає необхідність розробки методів прогнозу та планування потреби економіки в формуванні кваліфікованих кадрів. Прогнозування ліцензованого обсягу повинно відбуватися відповідно до прогнозування ринку праці. Саме оцінка перспектив розвитку кон'юнктури ринку праці буде фундаментом розвитку сфери освіти, і навпаки. Відстежуючи конкурентоспроможність ЗВО, потрібно розглядати працевлаштування випускників як складову якості освіти та конкурентоспроможності. Цей показник, як правило, повинен корелювати з показниками ринку праці і ґрунтуватися на достовірних моделях прогнозування та планування.

Література:

1. Баланс трудовых ресурсов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bse.sci-lib.com/article091837.html>. – Название с экрана.
2. Дрезинский К.С. Совершенствование управления вузами в условиях рыночного реформирования российской экономики : автореф. дис. канд. экон. наук. : 08.00.05 / К.С. Дрезинский. – СПб. : СПГУЭиФ, 2008. – 18 с.
3. Про затвердження Методики формування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 305 від 26.03.2013 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0305731-13/paran9#p9>. – Назва з екрана.
4. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України № 1187 від 30 грудня 2015 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347-2018-%D0%BF>. – Назва з екрана.